

A gyermekjóléti szolgálatok prevenciós tevékenysége egy intézmény gyakorlatának tükrében

Bevezető

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 39.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint a gyermekjóléti szolgáltatás „a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését (...)”. A 39.§ (2) bekezdés d) pontja a szabadidős programok szervezését a fent jelzett eszközök egyikeként nevesíti.

A szabadidős programok szervezése, kivitelezése, valamint az ezekhez való hozzájárulás segítése az elsődleges prevenció egyik legfontosabb eszköze. Amennyiben a gyermeknek értelmes elfoglaltságot tudunk kínálni a szabadidejére a csavargás, csellengés helyett, akkor nagyobb az esélye arra, hogy a későbbiekben ne váljon klienssé. Megtanulja az idejét hasznosan eltölteni, lehetőséget kap egy másfajta értékrend elsajátítására, kortárs és egyéb segítő kapcsolatainak kiépítésére az iskolán kívül is, megtanul kommunikálni, elsajátít különböző (erőszakmentes) konfliktuskezelési technikákat, és még hosszan sorolhatnánk a lehetőségeket. Mindezeket nem direkt módon „oktatva” tudjuk nyújtani neki, hanem úgy, hogy a saját élmény megtapasztalásán, valamint a kortárs csoport ráhatásán keresztül indirekt módon válik belsővé.

Az sem elhanyagolható tényező, hogy ezek a gyermekek megtapasztalják a nagyobb közösséghez tartozás élményét. Sok hátrányos helyzetű gyermekre jellemző az, hogy mivel nem fogadják el őket, peremhelyzetben vannak a csoporton belül, saját közegükben verődnek össze, ami még inkább fokozza az elszigetelődésüket. Gyermekvédelmi szakember irányításával jó irányba terelhető ez a folyamat is.

A legtöbb gyermekjóléti szolgálat tisztában van az említett pozitív hatásokkal, de pénzhányra hivatkozva kevés helyen valósul meg ilyenfajta prevenciós tevékenység.

Véleményünk szerint arra, hogy a törvényben is előírt feladat teljesítetlen marad, nem elégséges indok az anyagi lehetőségek szűkössége. Nagyon sok program nem pusztán pénz kérdése, hanem odafigyelése, szervezőképessége, személyes elkötelezettségé is. Persze nagyon fontos a pénz a programok kivitelezéséhez, de ezen kívül szükség van arra is, hogy a benne részt vevők elkötelezzék magukat a gyermekek ügye mellett. Nagyon sok munkát és utánajárást igényel az anyagi források, lehetséges támogatók felkutatása. Sokszor be kell vetni a személyes kapcsolatokat is. Ezt nem lehet elkötelezettség nélkül végezni. Tapasztalataink szerint, ha a lehetséges támogatók látják az elkötelezettséget, könnyebben hajlanak arra, hogy megtalálják a módját a támogatásnak. Nem elhanyagolható szempont az sem, hogy a prevencióra fordított pénz hosszú távon többszörösen megtérül.

A szabadidős programok alatt a gyermekkel másfajta kapcsolat alakul ki, mint egy hagyományos családgondozás során. Ennek következtében az eltelt négy év tapasztalatai alapján állíthatjuk, hogy a gyermek könnyebben fordul segítségért -- ha bajba kerül -- a családgondozóhoz, vagy „mellesleg” mesél el olyan dolgot, ami beavatkozást igényel. Az időben történő beavatkozással pedig meg tudtuk akadályozni, hogy később rosszabb helyzetbe kerüljön a család vagy a gyermek.

A szabadidős programok közé tartozik az ifjúsági klub, a fejlesztő foglalkozások, a tematikus csoportok, a nyári tábor, a nyári napközis tábor, a játszóház. Ezeknek a programoknak jelentős része az alternatív napközbeni ellátások körébe is tartozik, továbbá más ágazatok, így az oktatás és a közművelődés feladatai közé, azonban véleményünk szerint fontos, hogy a gyermekjóléti szolgálat mint a településeken működő gyermekvédelmi intézmény mindenképpen részese legyen ezen feladatok ellátásának.

Az elsődleges prevenció további fontos eszköze a nyári korrepetálás, pótvizsgára felkészítés, év közbeni fejlesztés. Ez a feladat az oktatási intézmények dolga lenne, de tapasztalataink szerint csak nagyon csekély mértékben valósul meg. A hátrányos helyzetű, tanulási zavarokkal, erre épült magatartászavarokkal küszködő gyermek leszakadását csak fokozza, ha az iskolában sorozatos kudarcok érik, ezek leküzdéséhez, feldolgozásához nem, vagy csak

igen csekély mértékben kap segítséget. Az iskola nem tudja vagy nem akarja felvállalni, hogy a pótvizsgára a nyár folyamán is felkészítse a gyermekeket. Sokszor csak augusztus közepe táján nyílik lehetősége a gyermekeknek arra, hogy valamiféle korrepetálásban részesülhessenek. A szülők nem tudják megfizetni a magántanárt, gyakran igényük sincs rá, így elég nagy valószínűséggel megjósolható az osztályismétlés, ami tovább fokozza a hátrányt.

A szabadidős programok megvalósításához természetesen szükség van megfelelő szakemberekre és eszközök meglétére. Az előbbieik közé tartoznak:

- családgondozók
- pszichológus
- fejlesztő pedagógus
- szabadidő-szervező
- sportoktató, edző.

A szakemberek mellett fontos az önkéntes és kortárs segítők bevonása is a programok megvalósításába.

A programok megvalósulást segítő eszközök:

- sportfelszerelések
- fejlesztő eszközök
- kézműveskellékek
- számítógépek
- internet-hozzáférés
- televízió, videó
- utazáshoz bérlet.

Mindezek alapján úgy ítéljük meg, hogy a gyermekeket, fiatalokat csak egy átfogó és rendszeres programmal lehet segíteni, amihez megfelelő lehetőséget biztosítanak a szabadidős programok. A gyermekek segítése során alapvető fontosságú a bizalmuk megszerzése és megtartása, ami csak sok beszélgetéssel, rendszerességgel, odafigyeléssel lehetséges, az ezekhez szükséges együtt töltött időt is a szabadidős programok biztosítják.

Ezek után lássuk, hogyan valósul meg egy gyermekjóléti szolgálat gyakorlatában a prevenciós tevékenység.

Prevenciós tevékenység a Szigethalom és Környéke Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat Dunaharaszti Tagintézménye, Dunaharaszti Város Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálatánál

Dunaharaszti Budapest déli határán fekvő kisváros. A városi rangot 2000-ben kapta meg, az ennek megfelelő intézményrendszer is csak ez után az időpont után kezdett kiépülni. A gyermekjóléti szolgálat 2002 novemberétől, a családsegítő szolgálat 2004 márciusától működik hivatalosan. Budapest közelsége miatt nagymértékű betelepülés indult meg, amely eltérő okokkal magyarázható, mivel mind a fővárosból kitelepülők, mind az ország más részéből idetelepülők között megtalálhatjuk a jobb módú és a szegényebb családokat egyaránt. A betelepülést ösztönözték a közelmúltban épült és még jelenleg is épülő lakóparkok. Ide túlnyomórészt gyermekes családok költöznek, vagy olyan fiatal házaspárok, akik a későbbiekben vállalnak gyermeket. E miatt a település korfája az országos tendenciáktól eltérően fiatalodó jelleget mutat. Jelenleg az állandó bejelentett lakcímmel rendelkező lakosok száma majdnem 18 000 fő, ebből 0--18 éves korú közel 4000 fő.

Ugyanakkor nagyon sok ember a jobb megélhetés reményében költözik a főváros közelébe, jelentős részük a létminimum határán él. Gyermkeik ellátása komoly nehézséget jelent számukra. Sokan közülük állandó bejelentett lakcímmel sem rendelkeznek. (Létszámukra az állandó lakosok és a védőnők, iskolák, óvodák által lejelentett adatoknak az összevetésével lehet következtetni). Az önkormányzatnak viszont ellátási kötelezettsége van feléjük (óvoda, iskola, egészségügyi ellátás). A településen az óvodák és az iskolák egyáltalán nem küszködnek kihasználatlansággal, mint sok más településen, hanem ennek épp az ellenkezője igaz.

Sok család nem tudja megfizetni a napközbeni ellátásokat, programokat, így gyermekeik szabadidő-eltöltésének helyszíne jellemzően a szórakozóhely (kocsma), az utcán csellengnek, ami hátrányos helyzetüket fokozza. Gyakran visszatérő probléma, hogy nincs megfelelő közösségi hely a településen a vendéglátóhelyeken kívül, ahol találkozni tudnak a fiatalok.

Dunaharaszti a Gyermekjóléti Szolgálatot 2003-ban hozták létre önálló intézményként. A szolgálat ugyan korábban is működött, a feladatot három félállású munkatárs látta el, ám ez jobbra „tűzoltást” jelentett. Egyáltalán nem volt kialakult koncepciója a munkának, szakirányú végzettséggel senki sem rendelkezett: egy védőnőre, egy pedagógusra és egy orvosi asszisztensre volt bízva a gyermekvédelem. Mindenki hozta a saját területére jellemző gondozási attitűdjét, ami sokban különbözik a gyermekvédelemben kívánatos beállítottságtól. Az ellátatlanságból adódó problémák nem kerültek felszínre. (Erre nem is igen volt lehetőség, mivel nem tudhatták a lakosok, hogy mi az, ami hiányzik).

Az induláskor sem a tárgyi, sem a személyi feltételek nem voltak megfelelőek. Egy helyiség állt a rendelkezésünkre a Gyámhivatallal közös épületben. Amikor a pszichológus éppen dolgozott, akkor az a munkatárs, aki nem terepen volt, az előszobában várt, vagy a közös épületben lévő Gyámhivatalban kért helyet. Az első főállású családgondozót 2002 szeptember elsejével nevezték ki. Még ebben az évben két családgondozóval bővültünk, így 2003-tól valóban beindulhatott az érdemi munka. 2003 decemberében nyílt lehetőségünk arra, hogy felvesyünk egy kolleganőt, aki be tudta indítani a Családsegítő Szolgálatot.

A szolgálat dolgozói kezdettől fogva „bábáskodtak” az intézmény létrehozásában. Mindnyájan „saját gyermekként” tekintünk rá. Az informális kapcsolatoknak nagy jelentőségük van a tevékenységek megszervezésében. Minden tag a saját eddigi munkaterületéről, illetve magánszférájából származó kapcsolatait, információit „bedobta a közösbe” és ez így van a mai napig is.

Szabadidős programok 2002-2003-ban

Már a megalakulás évében, 2002 decemberében segítettünk a NOE dunaharaszti szervezetének a téli üdülés megszervezésében, illetve a gyermekek hazakísérésében.

2003 március elsejétől lehetőség nyílt fejlesztő pedagógus foglalkoztatására heti hat, majd rövid időn belül heti tíz órában. Több kiscsoportban a fejlesztő pedagógus 23 gyermekkel foglalkozott. Az ide járó gyermekek nagy részénél funkcionális problémák voltak, ezért a

fejlesztésüket az alapoknál kellett kezdeni. A foglalkozásokat a nyári szünidő alatt is folytatta a fejlesztő pedagógus, de a gyermekeket az osztályozó- és pótvizsgákra is felkészítette. A hozzánk járó gyermekek többsége átment a vizsgákon, így nem kellett évet ismételniük.

2003-ban a családgondozók négy alkalommal vettek részt nyári napközis táborban, szabadidős program szervezésében, kivitelezésében. 2003 június 15 - június 21-ig a Szociális Bizottság támogatásával 12 hátrányos helyzetű gyermeket tudtunk nyaraltatni Sopronban egy hétig.

A tábor programja:

1. nap: indulás hétfőn délelőtt, érkezés után ebéd. Délután ismerkedés Sopronnal séta a városban /Tűztorony, Stornó-ház, Erdészeti Múzeum stb./
2. nap: kirándulás Fertődre az Esterházy Kastélyba
3. nap: strandolás Sopronban
4. nap: Fertő tó, Fertőrákosi Kőfejtő megtekintése
5. nap: séta a Lövésekben, a Taródy-vár megnézése
6. nap: strandolás Sopronban
7. nap: délelőtt készülődés, majd szabadprogram, ebéd után indulás, érkezés a délutáni, kora esti órákban

Természetesen további programlehetőségek, szabadidős tevékenységek is rendelkezésre álltak, így elsősorban a sportolási lehetőség adott volt a gyermekotthonban: konditerem, asztalitenisz, kosárlabda, foci-pálya állt a gyermekek rendelkezésére.

Decemberben a helyi amatőr művészeti egyesülettel közösen Luca napi játszóházban vettünk részt, ahol a gyermekek szüleikkel együtt ajándékokat készíthettek karácsonyra, valamint a Vöröskereszt helyi szervezetével együttműködve közel 50 rászoruló családnak juttattunk el karácsonyi csomagot.

Programjaink 2004-ben

2004 nyarán tovább bővítettük a szabadidős programok kínálatát. A programokat a tanév végén meghirdettük az iskolákban, a nyár folyamán pedig a helyi újságban, tévében. A nyári szünet idejét igyekeztünk tartalmasan kitölteni, hagyományteremtő szándékkal minden hét csütörtökén napközis foglalkozásokat szerveztünk. Ezeket a napokat változatos programok tarkították. Volt itt kukoricamorzsolás, gyöngyfűzés, zsákba futás, kötélhúzás, asztalitenisz, ügyességi vetélkedők, üvegfestés és még sok minden más. Különböző játékokat játszottunk, legnagyobb sikere az Activitynek volt. A kézműves foglalkozásokon az is szívesen alkotott, akinek az elején bátorítás, biztatás kellett. Készültek nagyon szép szalvéta képek, gyöngyből fűzött karkötők, nyakláncok, papírból hajtogatott figurák, szép rajzok, festett üvegek, próbálkoztunk a keresztszemes hímzéssel is. Reméljük, hogy az itt készült képek, ajándékok a gyermekszobák féltett kincsei lettek.

Nemcsak benti programokat, hanem kirándulásokat is szerveztünk, így eljutottunk Ráckevére, a budapesti állatkertbe és a Csodák Palotájába.

Három kolléga vett részt az egyik dunaharaszti általános iskola által szervezett nyári napközis táborban játékos vetélkedőn. Ezek a programok közel 40 gyermeket érintettek.

Ebben az évben már két tábort tudtunk szervezni az Önkormányzat Szociális Bizottsága támogatásával. 33 hátrányos helyzetű, valamint veszélyeztetett gyermeket tudtunk nyaraltatni Sopronban és Mátranovákban egy-egy hétig.

A táborok programja:

Mátranovák

1. nap: délelőtti indulás Mátranovákra, érkezés után ebéd, Körösi Emlékpark, Sztupa, és az emlékkiállítás megtekintése
2. nap: kirándulás: Somoskői Vár megtekintése, látogatás a Bányamúzeumba
3. nap: kirándulás az Őslényparkba, az őslénytárba
4. nap: Salgóvár megtekintése
5. nap: strandolás Salgótárjában
6. nap: táborzárás, ebéd után utazás haza, érkezés a kora esti órákban

Sopron

1. nap: délelőtti indulás Sopronba, ebéd után városnézés
2. nap: strandolás Sopronban
3. nap: Fertőrákosi Kőfejtő megtekintése, a Fertő tóban fürdés
4. nap: délelőtti sportolás (kosárlabda, asztali tenisz, foci), délután városnézés, Erdészeti Múzeum, Stornó-ház, Tűztorony megtekintése
5. nap: múzeumvasúttal kirándulás Nagycenkre, a Széchenyi kastélyba
6. nap: sportnap, vetélkedők, játékok, csoportfoglalkozások
7. nap: délelőtti szabadprogram, táborzárás után ebéd, hazaérkezés a délutáni órákban

Az alábbiakban a gyermekek beszámolóiból idézünk.

Sopron, 2004

„Augusztus 9-én hétfőn fél kilencre kellett az indulási helyre érkezni. Már az utazás is mulatságosnak indult erről az András és a Krisztián gondoskodott. Amikor odaértünk Sopronba rögtön megebédeltünk aztán mindenki ment a szobájába kipakolni. Mivel csak négy fiú volt, miénk lehetett a nappali a lányok nyolcan voltak így nekik csoportokat kellett alakítaniuk. Aznap még elmentünk a városba estére, mire hazaértünk már lehetett zuhanyoznunk, vacsora és alvás -- lámpaoltás inkább. Kedden strandra mentünk, és egész nap ott voltunk, az is nagyon jó volt. Szerdán elmentünk Fertőrákosra a kőfejtőhöz majd ismét fürdés, erről a Fertő tó gondoskodott. Ez is egész napos program volt. Csütörtökön Olaszországból jött egy néni és hozott nekünk ajándékokat. Utána lementünk a városba fagyiztunk és bejártuk a Főteret többek között a Tűztoronyt is meglátogattuk, így eltelt egy újabb nap. Pénteken laza napunk volt fenn voltunk a konditeremben, majd vacsora és lementünk a térre focizni, kosarazni, ping – pongozni. Szombaton Múzeum-vasúttal elmentünk Nagycenkre a Széchenyi kastélyba majd a mauzóleumba. Vasárnap a csoport egy része elment a belvárosba egy másik része otthon maradt Andrea nénivel. Majd ebéd és véget is ért a nyaralás, amit az utazás zárt. Külön élmény volt az, hogy szerdán Anikó néni meglepetésből sütitött egy jó pár db. palacsintát.”

Mátranovák, 2004

„Mátranovákra kirándultunk a Gyermekjóléti Szolgálattal. Hat napot töltöttünk ott. Sokat túráztunk, kirándultunk. Megmásztuk a Salgó várat, ha egy kicsit nehezen is, de megérte a kilátás nagyon szép volt, gyönyörű ez a táj. A Somoskői várba sajnos nem tudtunk bejutni, de a parkjában jókat játszottunk.

Az Ipolytarnóczi őslénypark lenyűgözött. Sok békát fogtunk, és érdekes dolgokat láttunk.(pl. az óriásfenyő). A Salgótarjáni Bányamúzeum is érdekes volt.”

2004-ben a gyermekjóléti szolgálattal szerződésben alkalmazott pszichológus által vezetett konfliktuskezelő és önismereti csoportfoglalkozásokat is tudtunk szervezni, két korcsoport, 10--13 évesek és 14--18 évesek számára. A csoportok zárásaként karácsonyi ajándékokat készítettünk közösen a gyermekekkel.

Decemberben a Vöröskereszt helyi szervezetével együttműködve szerveztük meg elsőként a karácsonyi ünnepséget, aminek igen nagy sikere volt. Közel kétszázan fogadták el a meghívásunkat. Ezen az ünnepségen adtuk át a karácsonyi csomagokat is a hátrányos helyzetű családoknak.

A 2005. év programjai

A nyár folyamán július-augusztus hónapban (a tanév végétől) kilenc héten keresztül minden csütörtökön szerveztünk a gyermekeknek különböző kézműves foglalkozásokat ill. programokat. Sportolásra (ping-pong, tollaslabda, röplabda) is lehetőségük volt a szolgálat udvarán.

2005 nyarán is két táborot tudtunk szervezni a Szociális Bizottság támogatásával. 40 hátrányos helyzetű, valamint veszélyeztetett gyermeket tudtunk nyaraltatni, Sopronban 10 napig és Mátranovákon egy hétig.

A táborok programja:

Sopron

1. nap: délelőtti indulás, ebéd után városnézés, az óváros megtekintése
2. nap: strandolás Sopronban, délután sportolás

3. nap: Károly- kilátó megmászása, Taródy-vár megtekintése
4. nap: Fertő-Hansági Nemzeti Park Sarródi rezervátumának felkeresése
5. nap: strandolás Sopronban
6. nap: Utazás Hegyköre a termálfürdőbe
7. nap: soproni városnézés, látnivalók megtekintése
8. nap: Ágfalván lovaglás
9. nap. utazás Kőszegre, Hősi-kapu, Mesterségek kiállítása, Jurisics-vár megtekintése
10. nap: délelőtt szabadprogram, sportolás, táborzárás, ebéd után indulás haza

Mátranovák

1. nap: indulás a délelőtti órákban, megérkezés a szállásra, ismerkedési est
2. nap: Salgótarján megtekintése, Bánya Múzeum megnézése, utána SITI (Salgótarjáni Ifjúsági Tanácsadó Iroda)
3. nap: erdei kirándulás Mátranovákra, este szalonnasütés
4. nap: utazás Bükkszékre, strandolás
5. nap: sportolás, játékos vetélkedők, jelmezbemutatók
6. nap: délelőtt szabadprogram, táborzárás, délután indulás, este érkezés haza

A részt vevő gyerekek egyike így számolt be a táborról.

Mátranovák, 2005

„Az idén sem maradt ki a nyaralás a nyári szünetből, a Gyermekjóléti Szolgálat két dolgozójával Anna és Erzsi nénivel mentünk Mátranovákra, 6 napra.

Első napunk utazással, tábor „elfoglalással”, a legjobb szobák lefoglalásával és egymás megismerésével telt. Este megismerkedtünk szobatársunkkal, aki már jó ideje ott lakik, Bélával az egérrel. Béla barátja Rezső, (egy hatalmas pók) szintén állandó lakója egy másik szobának.

A továbbiakban ellátogattunk a salgótarjáni és mátranováki bányamúzeumba. Itt lehetőségünk volt kipróbálni a csákányt, kézifűrőt és más bányász szerszámokat illetve gépeket. Majd elmentünk a SITI-be (Salgótarjáni Ifjúsági Tanácsadási Iroda), ahol egy

nagyszerű breakdance bemutatót láthattunk. Rengeteg dolgot lehet ott csinálni, például táncolhatunk, ismerkedhetünk sőt még internetezni is lehet! Jó lenne ha Harasztin is lenne ilyesmi (DITI ☺ Dh. Ifjúsági Tanácsadó Iroda). Egy napot strandolással töltöttünk, Bükkszéken pancsoltuk ki magunkat. Az utolsó előtti napon hatalmas bulit csaptunk (jelmezbál, tánc), ahol mindenki nagyon jól érezte magát.

Az ennivaló nagyon finom volt, de a szakács nagyon „szerelmes” lehetett mert néha igen sósra sikeredett az étel! Anna és Erzsi néni ezenfelül elláttak minket minden jóval, üdítő, fagyi stb. Kedvesek, aranyosak és türelmesek voltak velünk így igazán szép élmény volt ez a nyaralás.”

2005-ben tovább folytattuk a pszichológus által szervezett csoportfoglalkozásokat. Ezeken a foglalkozásokon minden alkalommal részt vett egy-egy családgondozó. A két csoportba összesen 28-30 gyermek járt rendszeresen. A csoportfoglalkozások személyiségfejlesztő, szociális beilleszkedést segítő jelleggel működtek. Mind a felnőttek, mind a gyermekek nagyon szigorúan betartották az ilyen jellegű csoportszabályokat (titoktartás, egymás tisztelete stb.). Ezeket a szabályokat minden esetben a csoport határozta meg.

Decemberében a Vöröskereszt helyi szervezetével együttműködve hagyományteremtő szándékkal újra szerveztünk karácsonyi műsort, játékos vetélkedőkkel, karácsonyi készülődéssel, és itt kapták meg a karácsonyi csomagokat a családok. Ezen az ünnepségen az előző évhez hasonlóan több mint kétszázan, szülők és gyermekeik együtt vettek részt.

2006: új lehetőségek – új programok

Ebben az évben tárgyi feltételeink ugrásszerűen javultak. Egy másik, nagyobb épületbe költözhettünk. Itt már ki tudtunk alakítani egy olyan helyiséget, ahol klubfoglalkozásokat is szervezhettünk.

Pályázati pénzből még 2005-ben vásároltunk egy televíziót és egy DVD-lejátszót. A városban működő középiskola nekünk adta a leselejtezett, de még üzemképes számítógépeit. Sikerült kedvező feltételekkel beköttetnünk az internetet és a kábeltévét is. Így a tárgyi feltételeink

adottak voltak régóta dédelgetett álmunk, az ifjúsági klub létrehozására. Célunk, hogy a fiatalok közvetlen kapcsolatot alakítsanak ki az itt dolgozókkal. Csak ezek után várhatjuk, hogy életvezetési gondjaikkal, személyes problémáikkal kapcsolatosan megnyíljanak.

Ifjúsági Klub

2006. május 5-étől, minden pénteken és szombaton 17--22 óra között új, nyitott és ingyenes lehetőséget tudunk biztosítani szabadidejük hasznos eltöltéséhez a Dunaharaszti élő 12--18 éves fiatalok számára, akik jó hangulatban, jó helyen, barátaikkal jól szeretnék érezni magukat.

A klub célja, hogy a fiataloknak a helyszín egyfajta „kitüntetett terület” legyen, melynek egyik fontos eleme a rendezettség, gondozottság, amely érzelmileg is biztonságot nyújt az ott tartózkodók számára. Hangsúlyt helyezünk az egyéni arculat kialakítására. A Klub tárgyi környezetében, így berendezésében, küllemében harmonizál a megcélzott korosztály sajátosságaival, egyúttal formálja a fiatalok ízlésvilágát, érdeklődését, szokásait, normarendszerét és társas kultúráját.

A klub iránt egyre nagyobb az érdeklődés, hétvégenként átlagosan 80 gyermek veszi igénybe ezt a lehetőséget.

Klubunk sokszínűségét biztosítja, hogy az állandó programok mellett meghívott vendégek és szakemberek által vezetett foglalkozások is helyet kapnak. A szolgálat munkatársai biztosítják az állandó ügyeletet, külsős segítőkkel együttműködve.

Szolgáltatásaink

- „Étkezősarok”:
 - bevonódás, az ismerkedés lehetőségének megteremtése
 - otthonosság megteremtése
 - szendvicsek, gyümölcs, üdítő és tea

- „Művészeti sarok”:
 - törzsvendégeink alkotásainak, élménybeszámolóinak tere
 - üzenőfal, apróhirdetések elhelyezése
 - számítógép- és internethasználat
 - kézműves foglalkozások

- „Pihenősarok” (minden azt sugallja, hogy itt lehet „dumálni”, beszélgetni):
 - újságok (ifjúsági lapok, számítástechnikai folyóiratok, divatújságok stb.)
 - tesztek „szétszórása” újságok között (pl. önismereti tesztek)
 - társasjátékok biztosítása (sakk, kártya, szójáték, malom, stb.)

- „Zene-mánia”: állandó zene (számokat lehet kérni)

- „Mozi-Morzsák”: filmklub

- „Könyvsarok”: könyvek kölcsönzése, közös olvasás, beszélgetések.

- „Mozdulj!”: állandó lehetőség sportolásra, a meglévő sporteszközök használata (asztalitenisz, csocso, biliárd, kosárlabda stb.)

- kérések, javaslatok, vélemények („Kívánság-, ill. Panaszdoboz”)

- pszichológusi ügyelet: a pszichológustól bármit lehet kérdezni!

Szakmai jellegű szolgáltatások

- egyéni beszélgetések
- csoportos foglalkozások (témakörök: család, kapcsolatok, önismeret stb.)
- közös játéktevékenységből kiinduló közös munka.

Korrepetálás

2006. július 11-étől augusztus 26-áig hetente egyszer három órában, alkalmanként 6-8 hátrányos helyzetű, pótvizsgára kötelezett gyermekkel foglalkozott egy önkéntes pedagógus a szolgálatunknál. Közülük csak egynek nem sikerült átmennie a vizsgákon. Segítség nélkül valószínűleg sokkal többen kényszerültek volna osztályismétlésre.

Táboroztatás, szabadidős programok 2006-ban

Az előző években megszervezett táborok visszhangja nagyon kedvező volt. A gyermekek már szeptemberben kérdezték, hogy jöhetnek-e ismét. Úgy adódott, hogy idén négy tábort tudtunk szervezni, a „szokásos” soproni és mátránováki mellett Gyulára és Miskolctapolcára is eljutottunk. Összesen 66 hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermeket nyaraltattunk

A táborok programja:

Sopron

1. nap: megérkezés után esti séta a városban
2. nap: Fertőd, Esterházy-kastély, Fertőszéplak, Falumúzeum megtekintése
3. nap: Hegykőn strandolás
4. nap: Sopron nevezetességeinek megtekintése, Bányászati Múzeum, Erdészeti Múzeum, városnéző kisvonat
5. nap: strandolás Bükkfürdőn
6. nap: Sopronban városnézés, Pékmúzeum
7. nap: délelőtti szabadprogram, táborzárás, ebéd után hazautazás

Mátránovák

1. nap: utazás, érkezés után a táborban sportolás
2. nap: kirándulás Ipolytarnócra, Őslénypark megtekintése
3. nap: strandolás Salgótarjánban
4. nap: utazás a mátraterenyei uszodába, Gyürky-Solymossy-kastély „Fába faragott élet” emlékkiállítás megtekintése, utána séta a kastélypark botanikus kertjében
5. nap: kirándulás Mátránovákra, délután lovagolás, állatsimogatás
6. nap: délelőtti szabadprogram, ebéd után táborzárás, majd indulás haza

Gyula

1. nap: délelőtti indulás, megérkezés után ebéd, városnézés, séta a Körös partján
2. nap: Várfürdő, strandolás, este séta, biliárdozás
3. nap: kirándulás Kétegyházára, lovaskocsizás, lovagolás
4. nap: Gyula nevezetességeinek megtekintése: Vármúzeum, Várszínház, Aradi vértanúk Emlékpark, Százéves Cukrászda, Erkel Emlékház, este mozi
5. nap: Várfürdő, strandolás
6. nap: délelőtti sportolás, táborzárás, ebéd után indulás haza

A nyári foglalkozásokat kibővítettük egy-egy kirándulással is. Június végétől augusztus 22-éig minden héten volt egy „benti” nap, és egy kirándulós nap is. Ezekre már nemcsak a hátrányos helyzetű gyermekek jöhettek, hanem a megadott korosztályon belül bárki.

2006-ban a szabadidős foglalkozások és programok több mint 1000 (halmozott adat) gyermeket érintettek, és még nincs vége az évnek.

A szabadidős programok mellett természetesen minden kolléganő ellátja a saját családgondozói feladatait is. A nyári szabadságok kiadása nem kis szervezőképességet igényelt a jelen dolgozói létszámunk -- hat fő! -- mellett.

Bizonyára felmerül az a kérdés: hogyan tudtuk megteremteni az anyagi fedezetét ezeknek a programoknak. Mint már írtuk nagyon sok minden nem csupán pénz kérdése. A városban élő vállalkozók, civil szervezetek jelentősen mértékben támogatják tevékenységünket. Nem anyagiilag, hanem természetben, termékekkel, szolgáltatásokkal. Természetesen folyamatosan figyeljük a pályázati kiírásokat és lehetőség szerint minél több programra pályázunk.

Sok önkéntes segítők is van, akik például az ifjúsági klub működésében kulcsfontosságú szerepet játszanak. Azt tapasztaltuk, hogy ha az emberek látják, hogy van értelme annak, amit csinálunk, hasznosnak találják azt, akkor sokkal szívesebben vesznek részt benne. Az önkénteseink nagyon jól érzik magukat a gyermekek között, várják az alkalmat, hogy mikor tudnak újra jönni.

Nem elhanyagolható a munkatársaink személyes elköteleződése sem, sokszor saját szabadidejük rovására, ellenszolgáltatás nélkül vesznek részt a programok szervezésében. Ez az elköteleződés mintát ad a segítőknek és a támogatóknak is. Dunaharaszti nem túl nagy város, a programok jó híre hamar elterjed.

Nyári programok a gyermekjóléti és családsegítő szolgálatnál

A program célja és célcsoportja

Harmadik éve kerül megrendezésre a nyári szünet ideje alatt szabadidős foglalkozás, amelyet eleinte heti egy, az idei évben pedig heti két naposra (kedd és csütörtök) terveztünk. Oka az volt, hogy a klienseink körében igényként fogalmazódott meg gyermekeik elhelyezésének problémája a nyári időszakban. A célunk az, hogy ha nem is az egész nyári időszakban, de tíz héten keresztül legalább heti néhány napon elfoglaltságot, színvonalas, értelmes, szórakoztató programokat biztosítsunk nekik. Sok gyermek számára csak a gyermekjóléti szolgálat által szervezett foglalkozások, illetve az egyhetes táborunk (2006-ban Mátranovákon, Sopronban, illetve Gyulán) jelenti a nyári kikapcsolódást, a „nyaralást”. Olyan családok gyermekeiről van szó, akik anyagilag nem engedhetik meg maguknak, hogy elutazzanak nyaralni, vagy gyermekeiket táborba küldjék, tehát számukra csak ezek a programok jelentenek lehetőséget minderre.

A célcsoportunkat elsősorban a város általános és középiskolásai képezik. De minden olyan a városunkban élő gyermeket és fiatalt vártunk és szívesen fogadtunk, akik részt kívántak venni foglalkozásainkon.

A program megvalósítása

Az iskolai tanév befejeztével, június 20-ától augusztus 24-éig tart az egyre népszerűbb nyári napközis program a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálatnál (Dunaharaszti, Andrassy

u.14). A heti két alkalommal, kedden és csütörtökön több mint 30 gyermeket fogadó tábor a változatos programok miatt nagyon sikeres a gyermekek körében.

A csütörtöki kirándulások alkalmával számos helyre eljuthattak a gyermekek -- Millenáris Park, Csodák Palotája és a Jövő Háza kiállítás, Magyar Természettudományi Múzeum, ELTE Botanikus kert, Orczy kert, Budapesti Állat- és Növénykert, János-hegyi kilátó, amelyet a Fogaskerekű vasúttal közelítettünk meg, Budai Vár, ahová a Budavári Siklóval jutottunk fel, Planetárium, Hadtörténeti Park, hajókirándulás Szentendrére; a nagy melegre való tekintettel sétáltunk a Margitszigeten és fürödtünk a Palatinus strandon. Bízunk benne, hogy a gyermekek számára tartalmas és hasznos élményt tudunk biztosítani.

A programok június 22-től augusztus 24-ig csütörtöki napon kerültek megrendezésre. A programokon minden esetben maximum 25 gyermek és két kísérő vett részt..

Június 20-tól augusztus 22-éig minden héten kedden sport és kézműves foglalkozásokat szerveztünk a gyermekeknek.

Őszi tábor hátrányos helyzetű gyermekek részére

„Barlangolás” Miskolctapolcán

2006. október 30-a és november 5-e között, az őszi szünetben táborot szerveztünk Miskolctapolcára, ahová 15 gyermeket tudtunk magunkkal vinni. Nagyjából azokat, akiket a nyári táborokba is elvittünk, de voltak újak is. Megdöbrentett bennünket, hogy mennyire frusztráltak, szinte kezelhetetlenek voltak a gyermekek. Mintha nem is ugyanazok lettek volna, akikkel együtt nyaraltunk. Pedig csak két hónap telt el az iskolából! Az első három nap azzal telt el, hogy valahogy helyrebillentsük a lelki békéjüket. Ezt követően kezdtek el úgy működni, mint nyáron. Volt olyan gyermek, aki még a tábor végére sem jött helyre. Ez az őszi szüneti tábor döbrentett rá bennünket, mennyire fontos az, hogy ne csak nyáron, hanem az évközi szünetekben is legyenek a gyermekek számára szervezett szabadidős programok. Túl hosszú az idő a tanév kezdetétől a végéig, nagyon nagy szükségük van a gyermekeknek év

közben is a valódi pihenésre. Ezért elhatároztuk, hogy mindent megteszünk azért, hogy a tavaszi szünetben is sikerüljön táborot szervezni.

A tábor programja:

Miskolctapolca

1. nap: délelőtt indulás, megérkezés után ebéd, séta Miskolctapolcán, este társas játékok
2. nap: Diósgyőrben a vár megtekintése, utána cukrászda
3. nap: Miskolc városnézés, szabadidős programok, sport, társasjáték (Activity, kártyázás)
4. nap: Barlangfürdő meglátogatása, délután szabadidős programok
5. nap: kirándulás Lillafüredre kisvasúttal, nevezetességek megtekintése, délután Hermann Ottó Múzeum kiállításainak megnézése, este mozi
6. nap: fürdés a Barlangfürdőben, délután társasjáték (Tabu)
7. nap: délelőtt sportolás, táborzárás, ebéd után indulás haza

Egy részt vevő gyermek beszámolója a táborról:

„1. nap: Reggel 7-kor volt a gyülekező a Dunaharaszti Külső HÉV- állomásnál. Már akkor mindenki izgatottan várta az elkövetkezendő egy hetet.

Az első fél óra, óra ismerkedéssel telt. Az utazás nagy részén kisebb csoportban meséltek történeteket egymásnak a gyerekek.

A szállás egy panzióban volt. Ötfős szobákban voltunk, felső, illetve alsó szinten. Volt egy nappali+konyha, ahol lehetett étkezni, tévézni, játszani.

Miután mindenki kipakolt és elkészült, elindultunk megkeresni egy éttermet, ahol ebédeltünk minden nap.

Aztán elmentünk a Miskolc-Plázába. Ezzel el is telt az első nap.

2. nap: Felkeltünk, csoportokban megreggeliztünk, és felkészültünk az indulásra. Megnéztük a diósgyőri várat, majd elmentünk egy cukrászdába. Hazamentünk ebédelni, és ebéd után, hihetetlen, de rávettek minket arra, hogy tabuzzunk; ez egy társasjáték.

Este elmentünk biliárdozni és közben, aki szeretett volna, az bowlingozhatott. Ennek én voltam a megszervezője; szinte mindenki ki akarta próbálni.

Hazamentünk, megfürödtünk, vacsoráztunk, tévéztünk. Eltelt egy újabb nap.

3. nap: Reggel már tudtuk, hogy a mai nap laza lesz, mert otthon leszünk egész nap. Sajnos megáldott minket az ég egy kis esővel, de ez a nap így is feledhetetlen maradt.

A csoport két részre oszlott. Aki szeretett volna bemenni a városba, az elmehetett Anna nénivel, aki nem, az otthon maradt Andrea nénivel. Az otthoniak kártyáztak, tévéztek, zenét hallgattak, pihentek.

Aki úgy döntött, hogy bemegy a városba, az sem járt rosszabbul. Ők elmentek vásárolni, moziműsort nézni, sétálni a városban.

Szép lassan összegyűlt a csapat, elmentünk ebédelni. Az étterem barátságos volt, nem túl nagy, de mégis kényelmes. Az ott dolgozók nagyon barátságosak voltak. Még azt is megengedték, hogy mi döntsük el, hogy mit szeretnénk enni. Ebéd után elmentünk a MiskolcPlázába biliárdozni, és elrepült egy újabb nap.

4. nap: Reggeli után meglátogattuk a Miskolctapolcai Barlangfürdőt. Ezen a napon megérkezett az év első havazása, de ez minket nem zavart, mert fedett strandon voltunk. A barlangfürdőben hamar eltelt az idő és hamar eljött a 3 óra, amikor is elmentünk ebédelni. Este elmentünk biliárdozni, bowlingozni, így igencsak hamar eltelt ez a nap is.

5. nap: Reggelizés után Lillafüredre kirándultunk kisvasúttal, majd hazafelé bementünk a Herman Ottó Múzeumba, az ásványkiállításra, és a végén minden gyerek kapott valamilyen ásványt.

Ebéd után elmentünk moziba és megnéztük a „Szabadság, Szerelem” című filmet. Ez a film mindenkinek kellemes csalódást okozott. Nagyon jó film volt. Utána még ott maradtunk bowlingozni, majd hazamentünk és eltelt a péntek is.

6. nap: A mai napon ismét elmentünk a Barlangfürdőbe reggelizés után.

Ebéd után elmentünk bowlingozni, mire észbe kaptunk, mehettünk is haza. Eltelt a szombat is.

7. nap: A nap nagy része utazással telt. Reggel összeköltünk, felkészültünk a hazaindulásra. Óriási élményekkel gazdagodva érkezünk haza.

U.i.: Iszonyatosan jó volt. Rengeteg élménnyel és ismerőssel búcsúzkodtunk a HÉV-állomáson. Remélem, minden tábor legalább ilyen jó lesz.”

A prevenciós programok várható eredményei

Eredménynek tekinthető, hogy nyári programokat már 2003 óta folyamatosan megrendezzük. Nagy az érdeklődés iránta, és már jóval a nyári szünet előtt jelentkeznek a szülők. Egyre több gyermek szeretne velünk nyaralni, de sajnos a lehetőségeink korlátozottak. A programok további hatása, hogy azok a családok, akik még nem ismerik intézményünket, megismerhetnek minket, betekintést nyerhetnek munkánkba, és ha problémájuk adódik, tudják hová tudnak fordulni. Tudják, hogy van olyan intézmény városukban, amit bármilyen problémával felkereshetnek.

A programok által a gyermekek közelebbről megismerhetik a családgondozókat, növekszik az irántunk érzett bizalom, ami segíti munkánkat. A táborokban a családgondozók prevenciós feladatot látnak el, ami segíthet abban, hogy a gyermekek merjenek hozzánk fordulni, mi pedig az esetleges problémákat még időben feltárjuk, és segítsünk a megoldásukban.

A csoportok, a fejlesztő foglalkozások, majd az ifjúsági klub megszervezésével szeretnénk a programokat kiterjeszteni az egész évre, hogy egyfelől ne csak nyáron biztosítsunk a gyermekek számára elfoglaltságot, másfelől mindazt az indirekt pedagógiai hatást, amit a

táborok biztosítanak, egész évben biztosítani tudjuk a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében.

A felvállalt feladat és a felelősség óriási. Amennyiben becsületesen és hatékonyan helyt akarunk állni, ismernünk kell a városunkban élő gyermekeket, minden problémájukkal, családi és baráti háttérükkel. Tisztában kell lennünk azzal, hogy a kamaszok személyiségjegyei állandóan változnak. Ezeket a változásokat befolyásolják a gyermek életkörülményei, életkori sajátosságai, tulajdonságai. Hangulata, személyiségének fejlődése állandóan hullámzó, sok-sok visszaeséssel járó folyamat. Ezeket a hullámzásokat hétről hétre mi is megtapasztaljuk, átéljük. Egyvalamit nem tehetünk: hogy közömbösek leszünk, vagy feladjuk, mert az a legrosszabb, amit közvetíthetünk gyermekeink felé.

Végezetül: mindez -- reményeink szerint -- elvezethet oda, hogy csökken a deviáns fejlődésirányú, esetleg bűnelkövető, veszélyeztetett gyermekek száma, ami megmutatkozhat mind a szakellátásba utalt gyermekek, mind a védelembe vett gyermekek számának csökkenésében, a gyermekek és családjaik gyermekvédelmi jellegű problémáinak mérséklődésében. Amennyiben ezek a szolgáltatások képesek mindezt megvalósítani, akkor elértük a célunkat, megfelelünk a bevezetőben megfogalmazott elvárásoknak.